ԳԵՐԱԾՆՈՐՀ Տ. ՆԵՐՍԵՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՊՈՂԱՊԱՆՅԱՆԻ ՔԱՐՈԶԸ՝ ԽՈՍՎԱԾ ԳՅՈՒՏ ԽԱՉԻ ՏՈՆԻ ԱՌԹԻՎ (28 հոկտեմբեր 1995 թ.)

«Յանուն Հօր և Որդւոյ և հոգւոյն Սրբոյ, ամէն»:
«Որ փափագելի տենչմամբ եկեալ ի քաղաքն Երուսաղէմ
աստուածասէր դշխոյն, խնդրէր զփայտ խաչին...»:

Ինչպիսի տենչալի փափագով Երուսաղեմ քաղաք էր եկել աստվածասեր դշխոն՝ փնտրելու մեր Տիրոջ՝ Հիսուս Քրիստոսի խաչափայտը:

Այսօր, սիրելի հավատացյալ քույրեր և եղբայրներ, Հայաստանյայց Եկեղեցին տոնակատարում է հիշատակը խաչի գյուտի: Մեր բոլոր եկեղեցիներում այսօր տոնակատարություն է՝ նվիրված խաչի՝ չորրորդ դարում գտնվելու իրադարձությանը: Գյուտ խաչի տոնը պատմական իրադարձության հետ է առնչվում: Բյուզանդիայի Կոստանդիանոս կայսեր մայրը՝ Հելենեն, 327 թվականին հատուկ առաքելությամբ եկավ Երուսաղեմ: Նրա այցի նպատակն էր մեր Տիրոջ՝ Հիսուս Քրիստոսի խաչափայտը գտնել և ցնծություն ու ուրախություն պատճառել բոլոր քրիստոնյաներին: Նա եկավ Երուսաղեմ և սկսեց հարցուփորձ անել, թե որտե՞ղ է թաքցված Հիսուսի խաչափայտը: Խաչափայտը դժվարությամբ գտան: Հուդա անունով մի ծերունի հայտնեց Քրիստոսի խաչափայտի տեղը: Երկար պրպտումներից հետո, Գողգոթայի ստորոտում գտնվող աղբյուսների միջից որոնողները գտան երեք խաչեր: Նրանք, որպեսզի համոզվեն, թե այդ խաչերից ո՞րն է մեր Տիրոջ՝ Հիսուս Քրիստոսի խաչափայտը, այդ պահին անցնող մի մեռելակառք կանգնեցրեցին: Այնտեղից մի մեռած պատանու դիակ մոտեցրեցին խաչափայտերին: Կրկին անգամ հրաշք տեղի ունեցավ՝ մեռյալ պատանին վերակենդանացավ՝ Հիսուսի խաչափայտին հպվելով: Այդպիսով հայտնաբերվեց Հիսուսով սրբագործված խաչափայտը: Այս պատմական դրվագն, գործեցին Հիսուսով սրբագործված խաչափայտը: Այս պատմական դրվագն, ահավասիկ, այն ժամանակ Երուսաղեմում գտնվող եպիսկոպոսին՝ Կյուրեղին, մեծ ուրախություն պատճառեց: Նա խաչը վեր բարձրացրեց ի տես ժողովրդին: Այդպիսով քաղաքի բոլոր քրիստոնյաները և այսօր էլ մենք բոլորս այդ խաչին ենք ապավինում, աղոթում ենք Աստծուն և խնդրում փրկարար խաչի շնորհները:

Երուսաղեմի առաջին եպիսկոպոսը՝ Հակոբոս Տեառնեղբայրը, վախենում էր իր ապրած ժամանակաշրջանում Հիսուսի խաչափայտը փնտրել ոչ

գտնել և այն մարդկանց ներկայացնելու իր մտադրությունն իրագործել, որովհետև դրանով հրեաների զայրույթը կգրգռվեր քրիստոնյաների հանդեպ: Այդ ժամանակ նա խաչի նմանակը բարձրացնելով ի տես ժողովրդի, մի գեղեցիկ հոգևոր երգ էր հորինել. «Խաչի քո Քրիստոս երկրպագանեմք և զսուրբ թաղումդ քո փառաւորեմք... եկայք հաւատացեալք երկրպագեսցուք աստուածային սուրբ նշանիս» բառերով:

Սիրելի հավատացյալներ, այժմ խոսենք այն մասին, թե ի՞նչ է խաչի նշանակությունը մեզ համար:

Հին աշխարհը սարսափում էր խաչից, որովհետև խաչը մահվան գործիք էր: Մահվան դատապարտվածները իրենց հոգին էին ավանդում խաչի վրա և այդպիսով վերջ գտնում: Այդ պատճառով մարդիկ սարսափում էին այդ երկու փայտերից, որոնք մահվան դատապարտության նշան էին: Հին աշխարհը վախենում էր խաչից, որովհետև խաչը վերջ էր մեղավորի համար: Սակայն տարօրինակ կերպով այդ նույն մահվան գործիքը Քրիստոսի խաչելությամբ, Հիսուսի անմեղ արյան հեղումով իր վրա, բոլորովին իմաստը փոխեց: Խաչը մահվան, վախի, սարսափի առարկա լինելուց դարձավ փառքի առարկա, հաղթության նշան, և իսկապես քրիստոնյաները իրենց կյանքի բոլոր հաջողությունների ժամանակ խաչն են փառաբանել և խաչի տված զորությանն են ապավինել: Նույն իմաստով մենք այսօր մեր կրծքին ենք կրում այն, մեր եկեղեցիների ճակատին և գմբեթներին ենք դնում այն, որովհետև նրանից այլևս մահ չի բուրում, այլ, ընդհակառակը, նրանից նոր կյանք է ծագում, կյանքի քաղցր, իմաստալից բուրմունքն է նրա միջից տարածվում: Մենք՝ քրիստոնյաներս, այլևս խաչից չենք սարսափում, ընդհակառակը՝ խաչը մեզ համար տեր և պահապան է դարձել: Շատ հաճախ երբ որևէ բանից սարսափում և վախենում ենք, խաչակնքում ենք մեր երեսները՝ ասելով. «Ո՜վ Տեր, քո խաչով մեզ պատսպարիր, թող քո սուրբ խաչը ամրության վահան լինի մեզ համար, մեզ պաշտպանի, պահի և պահպանի չարից և նրա հրեշտակներից»:

Այսօր ևս, սիրելի հավատացյալներ, այդ խաչը խորը իմաստ ունի մեզ համար: Սովորական երկու փայտեր չեն դրանք իրար ագուցված, և խաչը պարզապես մի հորիզոնական և ուղղաձիգ նշան չէ մեզ համար: Խաչի երկընքից երկիր իջնող ուղղաձիգ թելը ցույց է տալիս Աստծու էջքը և շնորհը աշխարհին ու մարդկությանը բերված: Այն խորհրդանշում է Աստծու սերը՝ որպես նշան ու գրավական մարդկությանը տրված Իր Որդու միջոցով և նրա էջքով աշխարհ: Իսկ խաչի հորիզոնական թելը խորհրդանշում է Աստծուն ճանաչելու մարդկության նկրտումներն ու ձգտումները՝ ողջ մարդկության ձգտումը բոլոր ժամանակների ընթացքում: Երկնքից էջքը աշխարհ Աստվածորդու և Աստծուն ճանաչելու մարդկության ձգտումը կազմում են այն գեղեցիկ խաչը, որ մարդկության փրկության միջոցը պիտի լիներ և հաղթանակի խորհրդանիշը մեր կյանքում:

Անավասիկ խաչի նշանի մեջ ի՞նչ խորհուրդ է բովանդակվում: Աստված երկնքից երկիր է իջնում, իսկ մարդիկ երկրից ուզում են բարձրանալ երկինք, հասնելու Աստծուն: Հորիզոնական գծով հնարավոր չէր բարձրանալ երկինք, ուստի Աստված գալիս է երկնքից երկիր, այսպիսով խաչի նշանն է կազմվում: Այդ խաչը մեզ զորացնում է, որ կյանքում երբեք չվախենանք չարից, հավատանք խաչի զորությանը, խաչի պահպանությանը, խաչի առաջնորդությանը: Մենք, որպես քրիստոնյաներ, միշտ հպարտությամբ ենք խաչակնքում ամեն օր, հատկապես ամեն առավոտ և երեկո աղոթելիս:

խաչի նշանը մեզ համար վահան, զորություն և ամրոց է և մեզ պահպանում է բոլոր տեսակի վտանգներից: Խաչը արգելում է, որ չարն ու սատանան մեզ մերձենան:

Սիրելի հավատացյալներ, խաչի զորության գիտակցությունը գեղեցիկ և հուսադրող մի գիտակցություն է: Ամեն մարդ կյանքում իր պարտականության հանդեպ ունեցած պատասխանատվության գիտակցության չափով իր խաչն է կրում: Ժողովուրդն իզուր չի ասում. «Ամեն քրիստոնյա և ամեն մարդ իր խաչն ունի այս աշխարհում»: Ամեն ոք իր խաչը տանում է դեպի Գողգոթա, որտեղ իր կյանքով և մահվամբ, իր զոհողությամբ պիտի կարողանա արդարանալ, արժվել և արժանանալ սատվածային հավիտենական փառքին և լուսեղեն տեսությանը:

Ամեն անհատ այս կյանքում իր պարտականությունը և պարտավորությունն ունի: Այսինքն ամեն մարդ իր խաչն ունի իր ընտանիքի, իր սիրելիների, իր Եկեղեցու, իր ազգի, իր հողի, իր հայրենիքի և ամբողջ մարդկության հանդեպ: Ով որ այս գիտակցությունը հասկանում է ամենատարածական, ամենաբովանդակալից իմաստով, նրա ուսին դրված խաչը խիստ ծանր է: Այս առումով նաև ծանր է մեր ժողովրդի առաջնորդների ուսին դրված խաչը, որը պետք է թեթևացնենք մեր աղոթքներով և բարի մաղթանքներով: Միաժամանակ պետք է խնդրենք մեր Տիրոջից, որ մեր առաջնորդներին զորավիգ կանգնի, հատկապես կյանքի այս ծանր տարիներին և նրանց խաչը թեթևացնի:

Եկեք սրտեռանդն աղոթենք միմյանց համար, միմյանց օգնենք, մեկս մյուսի խաչը վերցնենք, որպեսզի Աստված բոլորիս օգնի և մեր խաչերը թեթևացնի:

Այսօր հիշատակն ենք կատարում խաչի գյուտի, աղբյուներից վերստին նրա հանման, այն Քրիստոսակիր խաչի, որ եղավ մարդկության փրկության լաստը: Այսօր նաև մեր կյանքի ճղճիմ մտահոգությունները և անարժեք մտատանջությունները, ընչաքաղցության մեր սին երազները մոռանանք, թող մեր հավատի, հույսի դռները բաց մնան, ճանաչենք մեր կոչումն ու պարտքը մարդկության հանդեպ: Վեր հանենք մեր մտահոգությունների տակ թաղված խաչը և ճանաչենք նրա զորությունը մեր կյանքում: Թող շարականագրի նման երգենք ու ասենք. «Փառք սուրբ խաչիդ, ալելուիա, խաչելությանդ, ալելուիա, սուրբ հարությանդ, ալելուիա»:

Սիրելի հավատացյալներ, թող Քրիստոսի փրկարար խաչը տեր ու պահապան լինի մեզ, մեր ազգին, ամբողջ քրիստոնյա մարդկությանը այժմ և հավիտյանս հավիտենից, ամեն»: